

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtárgyaknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Patria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Hivatalos rész. — A hallopás kérdése Németországban. *Répassy Miklós.* — Pontyívótavakról. (fs.) — Tapogató-halászat. — Hogyan gazdálkodjunk folyóvizekben? (Folyt.) (fs.) — A horvát-szlavonországi édesvízi halászatról szóló 1906. évi április hó 6-iki törvény. (Folyt.) *Sg.* — Adriánk halászata. („Nekton” halászati társaság.) *Leidenfrost Gyula.* — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Hirdetések.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a *Hunyadmegyei marosi halászati társulat* üzemtervét f. é. 7393/II-B. 2. sz. alatt kelt elhatározásával jóváhagyta.

A hallopás kérdése Németországban.

Ismeretes érdekelt olvasóink előtt, hogy az Országos Halászati Egyesület még a múlt évben felterjesztéssel élt a földművelésügyi m. kir. miniszter úrhoz (l. Halászat 1914. május 15.) a hallopás ügyében. Nevezetesen kifejtette az egyesület, hogy a halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-cz. csupán olyan büntető rendelkezéseket tartalmaz, a melyek a törvénybe ütköző cselekményeket csak mint egyszerű rendőri kihágásokat torolja meg, a minek gyakorlati eredménye aztán az, hogy a jogosulatlan halászat révén a tulajdon ellen elkövetett vétség, a hallopás maga megtorlást nem nyer.

Az egyesület különösen arra mutatott rá, hogy mi csoda visszaesés dolog ez, legfőképp a zárt vizekben, mesterséges halastavakban üzött belterjes halászati üzemek szempontjából, a melyek terméke, ha a hatóságok a törvényt félreértik vagy nem jól értik, teljesen nélkülözi az idegen eltulajdonítással szemben a jogvédelmet.

A földművelésügyi m. kir. minisztérium teljesen méltányolva a felhozottakat „Körrendelet”-et intézett (65,916/1914. sz. l. Halászat 1915. január 1.) valamennyi vármegye alispánjához az 1888. évi XIX. t.-cz. 13. §-a alá tartozó zárt vizekben elkövetett hallopások ügyében az alsófokú rendőri büntető bíróságok által követendő eljárásról. Ebben a körrendeletben figyelmezteti az alispánokat, hogy a zárt vizekben elkövetett büntetendő cselekményekre az 1888. évi XIX. t.-cz. VI. fejezetében megállapított büntető határozatok nem alkalmazhatók, hanem az említett esetek bűnvádi úton torolandók meg.

Az egyesülethez intézett miniszteri leirat is figyel-

meztet arra (l. Halászat 1915. február 1.), hogy a zárt vizek tulajdonosait czélszerű lesz nyomtatványok útján tájékoztatni, miszerint a hallopás olyan eseteiben, a mikor a kifogott, illetőleg ellopott halak értéke a 10 koronát meg nem haladja, a bűnvádi feljelentést tulajdon elleni kihágás miatt (1908. évi XXXVI. t.-cz. 51. §), ha a 10 K-t felülhaladja, de 200 K-nál nem nagyobb, lopás vétsége miatt (1908. évi XXXVI. t.-cz. 48. §), ha 200 K-t meghalad, lopás büntette miatt (1908. évi XXXVI. t.-cz. 48. §) kell az illetékes kir. járásbírósnál, illetőleg büntett esetében az illetékes kir. ügyészségnél megtenni.

Végül értesíti a miniszter az egyesületet, hogy az 1888. évi XIX. t.-cz. 13. §-a alá eső zárt vizekben tartott halak tulajdonjogának kérdése de lefejezendő is már gondoskodás tárgya volt, mert a polgári törvénykönyv törvényjavaslatának 426. §-ában ki van mondva, hogy: „A vad a vadaskertben, a hal a halastóban, vagy oly más zárt vízben, a mely magántulajdon tárgya, nem gazdátlan.”

Mindezek a rendelkezések s tervezett törvényes intézkedések azonban csak a zárt víz eseteire keresik s helyezik kilátásba a megoldást. A nyílt vizekről történő hallopásokról sehol szó nincs, mintha olyasvalami egyáltalán elő sem fordulhatna. Pedig az egyesület fentjelzett beadványában hivatkozás történik a Kuriának 1981/1889. sz. elvi döntésére, a mely szerint „más által haszonbérlett vízben a halfogás lopást képez.” Ebben így általánosságban benne értetődnek a természetes s az 1888. évi XIX. t.-cz. 14. §-ának meghatározása alá eső nyílt vizek is. Bizonyos tehát, hogy az ilyen vizekben is nagyon megokolt a hallopásokról, azok megtorlásáról beszélni, mert hiszen ott is magántulajdon alkotó érték eltulajdonításáról van szó. Talán nem csaló-dunk, ha a kuriai döntésben a haszonbérbe adásra azért esik oly nagy súly, mert azzal a halasvízben lévő hal értéke jellemzően s minden kétséget kizárólag ki van fejezve.

És nem is lehet elzárkózni az elől, hogy minél inkább

tért nyer a természetes, nyílt vizek halászatának az az okszerű üzeme, a mely bizonyos anyagi áldozatokat követel a halasvíz értékének emelése érdekében, annál méltányosabb az a kívánság, hogy ennek az értéknek a hordozója, az üzem terméke: a hal, idegen eltulajdonítás ellen a törvény teljes szigorával megvédesse.

A helyett, hogy ezt a mi viszonyaink között is bővebben indokoljuk, elégségesnek tartjuk rámutatni arra, a mit a németek, a kiknek, mint a mai nehéz időkben szövetségeseinknek, szervezőképességét annyi alkalmunk van megbámulni, e téren tervbe vettek.

A németeknél is most készül egy törvénykönyv: a büntetőtörvény könyve. Hogy ebben a könyvben mennyire figyelembe veszik a kor igényeit az édesvízi halászat szempontjából, arról kitűnően tájékoztat *Lieske Hans dr.* (Leipzig) tanulmánya, a mely a „Deutsche Fisch. Zeitung“ ez idei 18. sz.-ban foglalja a dologgal.

A német büntetőtörvénykönyv tervezete az orvhalászatot vétségnek minősíti. Teszi ezt igen határozott megokolással. A vétségért járó súlyosabb büntetést követeli a jogosulatlan halászat miatt egyszerűen a halászat gazdasági jelentőségének nagymértékű emelkedése következtében. Minden hozzáértő tudja, minő nagy anyagi áldozatokkal jár manapság valamely folyóban, patakban, általában nyílt vizekben a megfelelő halállomány nevelése s fenntartása. Nem titok az sem, hogy a közlekedési viszonyok és szállítási eszközök fejlődése mily rendkívüli mértékben tágitották a hal fogyasztásai körét s azzal egyidejűleg mily rendkívül mértékben emelték értékét. A régebbi időkhez képest, a mikor a meglévő törvények keletkeztek, ma már nagyban tökéletesedtek a fogó szerszámok is s ennek révén sokkal nagyobb károkat okozhatnak az orvhalászok a halászati jogtulajdonosoknak ma, mint régente. Ez az oka annak is, hogy ma már valóságos társaságok alakulnak az orvhalászat üzésére, a melyek ugyancsak nagy haszonnal dolgoznak, ismét csak a halászati jogtulajdonos nagy kárára. A német törvénycsinálók rámutatnak arra is, hogy maga a sporthorgászok ártatlanak látszó eszköze: a horog is ügyes orvhalász kezén, értékesebb halfajok fogásánál minő értékes zsákmány szerzésére alkalmas s minő károkat okozhat sokaknak a nyílt víz gonddal ápolat halászatában.

„Mind eme tények természetszerűleg parancsolják a fenyegető büntetés hatalmas növelését. Mert mit jelent az a néhány márka szemben a nagyszerű zsákmánnyal, de különösen azokkal a sebekkel szemben, a melyet az ügyes orvhalász a német halvédelmen üt.”

Ehez képest a büntetőtörvénykönyv tervezete a halorzásért a pénzbüntetés mellett 6 hónapig terjedő fogságot is ígér. Ezt is azonban csak azok számára, a kik kivételesen, alkalmilag követték el a halorzás vétségét. Ezek számára mindenestre elég megtorlás lesz ez a büntetés is s bizonyára elég lesz arra is, hogy a jövőben való orvhalásztól elvegye a kedvüket. Megkülönbözteti azonban a törvénytervezet ezektől a jámborabb orvhalásztól, a „hivatásos“ orvhalászokat, azokat, a kik iparszerűleg szokásosan űzik mesterségüket. Ezek számára a büntetés maximumát két évig terjedhető fogságban szabja meg.

Ezeket a büntetéseket a tervezet az esetben tartja alkalmazandóknak, ha az orvhalász jogosulatlanul halászik, avagy a halászatra jogosult jogait akármi más módon sérti.

Miután a törvénytervezetben mindig csak orvhalászokról van szó, felmerül az a kérdés, hogy az előbb jelzett büntetés alá esnek-e majd a jogtalanul rákászók is. *Dr. Lieske* szerint, egészen helyesen, a tekintetben semmi kétség nem lehet, mert ma már minden modern halászati

törvény úgy értelmezi a halászatot, hogy azon a vízben élő minden olyan állat fogása értendő, mely a halászati jog tárgya. Ennek a jognak pedig feltétlenül tárgya a rák is s a halon kívül még sok más állat is. Ezzel kapcsolatban kiemelendő az is, hogy a büntetés nemcsak a befejezett halorzás tényéért jár ki, hanem minden olyan cselekedetért, a melynek célja a halak felkeresése, felzavarása, kergetése stb. a végből, hogy azok zsákmányul ejtessenek.

A törvénytervezet ilyen szellem mellett teljesen mellőzheti az egyes halfogási módok felsorolását, mint súlyosbító körülményeket. Ma pl. különbséget tesznek a között, hogy valaki éjjel, vagy nappal halászik-e, robbanóanyagokat alkalmaz-e stb. stb. A törvénytervezet mellőzi ezeknek a különleges eseteknek a felsorolását, mert ez a felsorolás természetszerűleg mindig hiányos. Aztán meg a halászási mód hatása a kártétel szempontjából mindig viszonylagos; nagyon könnyen elgondolható, hogy pl. az éjjel való halászat nem okoz olyan kárt, mintha egy egész csapat orvhalász nagy hálóval nappal szűri meg a vizet. Ennek azonban korántsem az lesz a következménye, hogy a jelenleg súlyosabbaknak felsorolt esetek épp oly elbírálás alá esnek majd, mint az enyhébbek, hanem ellenkezőleg a bírónak módjában lesz minden egyes esetben a törvényes felsorolástól függetlenül megítélni a tett káros voltát s a szerint szabni ki a büntetést. E tekintetben pedig a törvénytervezet szerint elég tág határok között mozoghat: pénzbüntetéstől kezdve fel egész két évig terjedhető fogságig.

De nem csak szigorúságával tűnik ki a törvénytervezet, hanem jogi méltányosságával is, a mennyiben, ha csak arról van szó, hogy megengedett halászzal való visszaélés történt, vagy pedig a tett a teljes valamely hozzátartozójának érdekét sérti, megtorlásnak csak a károsult indítványára van helye.

Íme ilyen messze vannak már e téren a németek. Igaz, hogy még nem kész a törvény; de bizonyos, hogy azok az alapelvek, a melyek szerint el fog készülni, tisztázva vannak s a tekintetben nincs közöttük véleménykülönbség, hogy a hal sehol, nyílt vízben sem tekinthető gazdátlan jószágoknak!

Igen erős nyomatékot ad ennek a felfogásnak a porosz képviselőház f. évi június 12-iki ülésében, az új halászati törvényjavaslat harmadszori olvasásában való elfogadása alkalmából, az az egyhangulag elfogadott határozati javaslat: „keressék meg a királyi államkormány, hogy a büntetőjog újra való szabályozása alkalmából gondoskodjék arról, hogy az orvhalászat szigorúbban büntetessék és az orvhalászatnál használt szerszámok eldobtassanak”.

Láttuk, hogy a mi törvényhozóink a hallopást még csak a zárt vizekre nézve hajlandók elismerni.

Pedig azok az okok, a melyek a német törvénytervezet indokolásában felsoroltatnak, nálunk is épp úgy fennállanak, épp úgy figyelembeveendőek, mint ott. Nálunk is rendkívül sokat áldoz az állam a halászat emelésére, talán aránylag még többet is, mint Németországban. Nálunk is rendkívül mértékben emelkedett a halászat gazdasági jelentősége a halászati törvényünk életbeléptetése óta; emelkedett a hal s azzal együtt a halasvizek értéke is soha sem sejtett mértékben. De mindezzel együtt tökéletesedett az orvhalászat mestersége is s az orvhalászat által okozott károk mindezzel arányban növekedtek. Növekedtek oly mértékben, hogy helyenként, a szó szoros értelmében, minden intenzív munkát megbénítanak.

Miért ne volna tehát jogosult nálunk is az a kívánság, hogy a nyílt vizekben a ma már oly értékes halászati jog tárgyait, a halat s más vízben élő hasznos állatot a törvény megfelelő szigorával védelmezzük a jótalan eltulajdonítás ellen?

Halászati törvényünk közel harmincz esztendeje van már életbeléptetve. Ha ennyi idő sem volt elegendő arra, hogy nem a népbe, de az orvhalász urakba beleivelje a tulajdon elismerését és tiszteletét, akkor a hiba a törvényben van; akkor a törvény idevonatkozó eszközei elégtelenek.

Próbáljuk meg hát azokat, a melyeket a németek elővesznek.

Igazán itt van az ideje minálunk is, hogy az orvhalászok kímélésének elméletét végre-valahára elejtsük.

Répassy Miklós.

Pontyívótavakról.

(fs) Ezen cím alatt az Allg. Fisch. Ztg. ez évi 12. számában, a wielenbachi tógazdasági kísérleti állomásnak közleményeként *Dr. B. Hofer* ismert nevű kiváló szakíró és ichthyologus tollából egy oly közlemény látott napvilágot, a melyet egész terjedelmében és hű fordításban mi is közlünk azért, hogy tógazdáink figyelmét arra különösen is felhívjuk.

A pontyok ívását illetőleg, írja *Hofer* tanár, alig akadt még év, a melyik kedvezőbb időjárást nyújtott volna az ideinél. A temperatura egész májusban szakadatlanul magas volt és a más években szokásos hőcsökkenés majdnem egészen hiányzott, avagy pedig csak kivételesen, akkor is szűk térre szorítkozva jelentkezett egyes vidékeken. A ki tehát pontyait ez idén korán, mondjuk már május első felében rakta az ívótavakba, az ma már bizonyára szépen fejlődött ivadékkal rendelkezik.

Daczára ezen felette kedvező időjárási viszonyoknak, újból is megfigyelhettük, hogy a pontyok nem minden egyes Dubics-féle ívótóban ívtak le. Mint ismeretes, a termelők gyakran panaszkodnak a miatt, hogy a pontyok bizonytalanul ívnak a Dubics-rendszerű fiasítókban és hogy daczára minden elővigyázatnak és minden kedvező körülménynek, egyes ilyen tavakban lehetetlen őket fiasításra bírni. Ezekből kifolyólag nagyon sok tógazdaságban, a Dubics-féle tavakon kívül, elővigyázatból még külön ívótavakat is állítanak be, mert a tapasztalás sokszorosan igazolta, hogy nagyobb, megfelelő talajú és csukáktól mentes tavakban a pontyok biztosan leívnak. Igaz ugyan, hogy az ilyen nagyobb tavakból az ivadékokat nem lehet oly könnyen és biztosan kifogni és más tavakba áthelyezni, mint a hogy a Dubics-tavaknál ahhoz szokva vagyunk, de viszont egész bizonyossággal számíthatunk arra is, hogy nem maradunk hijjával az éves ivadéknak sem. Am ezek folytán az idők során eléggé megszorodtak a Dubics féle eljárás ellenzői is, annyira, hogy kétségtelenül megállapítható, miszerint sok tenyésztő immár egészen eltért attól.

Eddigélé még nem alakult ki olyan vélemény, mely a pontyoknak a Dubics-tavakban mutatkozó szeszélyes ívásának okait helytálló módon megmagyarázta volna.

Am a királyi bajor wielenbachi tógazdasági kísérleti állomáson szintén készültek Dubics-rendszerű ívótavak a szokásos minta szerinti kivitelben s ugyancsak azt tapasztaltam, hogy ha ívtak is a pontyok minden évben egyik-másik tóban, de valamennyiben nem voltak ívási kaphatók, noha a tavak azonos módon épültek és egy-

formán kedvező ívási alkalmat szolgáltatottak. Szóval a Dubics-féle tavakkal szerzett tapasztalatok kísérleti állomásunkon sem bizonyultak egészen kedvezőknek.

Inkább a véletlen, mint tárgyi megfontolás alapján, a pontyok ívására más fajta tavakat készítettem, olyanokat, a melyek nem voltak ugyan hijjával a Dubics-féle tavak előnyének, egyébként azonban, még pedig alakra és kivitelre, tőlük teljesen elütöttek. Nevezetesen a telepen teknősbékák tenyésztésével óhajtottam foglalkozni s e végből 7, egyenként 10×10 m. méretű tavat építettem. Hogy czéljuknak megfeleljenek, minden tónak az egyik oldalon legalább 1 m. mélységgel kellett bírnia, a fenéknek pedig akként készítve lennie, hogy az ellenkező oldal felé egyenletesen emelkedjen s ott teljesen szárazon maradó ívótérben végződjön. Arra számítottunk ugyanis, hogy a teknősök ezen ívótér homokjába ássák majd petéiket. Számításunk azonban, sajnos, nem vált valóra, mert bár a Japánból nehezen megszerezhető teknősöket sűrű sodronyhálóval kerített tavakban tartottuk, azok a kerítésen át megszöktek. Az ennek folytán rendeltetésüket vesztett tavakat megkísérletem pontyszaporításra felhasználni, egyszerűen azért, mert arra alkalmasnak tetszettek.

E végből a fenéket friss gyepfélgákkal rakattam ki s miután azokon a fű kellően megerősödött, minden tavat egy-egy ikrással és két tejjessel halasítottunk. Már a múlt évben is, de még inkább ez idén, a pontyok ívása teljesen kielégítő módon ment végbe a tavak mindegyikében, a miből azt vélem következtetni, hogy a fiasítás sikerére a tavak különleges építése volt döntőhatással. Az olyan ívótónak ugyanis, a melyeknek a fenéke azonos lejtéssel emelkedik a legnagyobb mélységtől a felszínig, kétségtelenül megvan az az előnye, hogy a pontyoknak módjukban áll, a nekik tetsző mélységű vízzel borított ama helyeket meglelni, a melyekre ivartermékeiket szánták, míg a Dubics-féle tavaknál e célra csupán kétféle vízmélységű rész kínálkozik: az egyik az anyahalak számára szánt mélyebb árok, a másik pedig az egyformán borított ágyás. Midőn az anyahalak az árokból az ágyásra vonulnak, természetesen bizonyos mérvű, ha nem is jelentékeny, temperatura változásban is van részük, mert hiszen az árok fenékén a víz valamivel hűvösebb, mint a lankás és a nap által jól átmelegíthető ágyáson. Egyenletesen lejtő, síkfenekű tavon, az ilyen hőfokváltozás kevésbé érvényesülhetvén, az természetszerűleg az anyákat is kevésbé hátráltatja. Ellenben a mélyebb árokból a sekélyes ágyásra hatoló ponty szinte átmenet nélkül jut az árokfenékbéli sötétből a jól megvilágított tiszta vizű sekélyes helyre s így az éles fényhatás is bizonyára közrehat abban, hogy a pontynak a szokatlan körülményektől való idegenkedését fokozza. Feltehető, hogy a ponty csakis bizonyos fokú elővigyázat és óvatosság mellett cseréli csak fel a neki biztosnak tetsző árokbéli tartózkodását mással s azt nem hagyja el akkor, ha nincs módjában az árokból az a felett fekvő ágyást is áttekinteni. Ezzel szemben mi sem gátolja őt az itt szóban forgó egyenletesen emelkedő fenékű tóban a helyzet áttekintésében és abban, hogy látó érzékével ellenőrizze azt a helyet, a melyre menni akar.

Viszont nem találtam olyan hátrányokat, a melyek ezen lejtős fenékű tavakat a Dubics-félékkel szemben, ezek mögé helyezné, mert még az anyahalaknak ívás után a tóból való eltávolítását is könnyebb az ilyen tavakban végrehajtani, mint a Dubics-félékben. Ugyanis az ívás után az anyák a tó legmélyére húzódnak s így ha e felett a tavon keresztül egy tükör vagy kétköz-hálót feszítünk, a halakat könnyen és a nélkül kifoghatjuk,

hogy az ikrákkal belepert területrészt legkevésbé is érintenénk.

Az itt előadott okokból részemről az eddig szokásos Dubics-féle, a töltések lábánál huzódó árkokkal felszerelt tavak helyett a pontyok ívására olyanokat ajánlok, a melyek az előbbiekkal egyező nagyságú, de 1 m. mélységű, a felszínig egyenletesen emelkedő fenékekkel bírnak s a melyeknél a czéltalan árkok teljesen mellőzhetők.

Tapogató-halászat.

Érdekes kezdetleges eszköze a magyar kishalásznak a *tapogató*. Tulajdonképp *halborító*, mert a halász a szerszámot a fekvő, vagy álló halra borítja. Ilyen halborító lehet tehát minden kosár, vagy vesszőből készült kas, csak felül is lyukas legyen, hogy ott a leborított halhoz hozzá lehessen férni s ki lehessen a vízből emelni. A magyarság legegységibb *tapogatóját* is *Herman Ottó* csirkeborítóhoz hasonlítja: tömötfonású, fenék nélküli kas; felül szűkebb s természetesen nyitott, alul öblös. A szerszámnak ez a kezdetleges, egyszerű volta teszi aztán a kisebb orvhalászok kedves eszközévé. Ilyet akárki könnyen szerkeszthet magának. No meg aztán az, hogy különösen a tavaszi áradások idején, *halíváskor* a sekély szélvizekbe nagy tömegben kiható megtermett ívóhalak fogására alkalmas. A halász a halat csak inkább sejtve a vízben, de nem látva azt, használja a szerszámot: tapogató véle! Innen a *tapogató* neve.

Az egész eljárás és a szerszám kezdetleges volta értéket tesz, hogy *Herman Ottó* úgy vélekedett, mintha a nyeletlen tapogató mindenütt található volna. A mint írja *Magyar László* Afrikából is említi *ginda* név alatt, kiemelve, hogy a mi tapogatónkkal azonos. (*Herman Ottó*: A magyar halászat könyve. I. k. Budapest, 1887. 334. l.)

Ezzel szemben azonban *dr. Jankó János (Zichy Jenő gróf)* harmadik ázsiai utazása. I. kötet. A magyar halászat eredete. 462. l.) azt állítja, hogy a nyugati halászatoknál nem találta meg; kelet felé pedig sem a finn-ugor, sem a török-tatár halászatban nincs meg,

1. kép. Kávás tapogatók.

2. kép. Halászat tapogatóval a Gátéri tóban.

sőt az oroszországnál sem általános, hanem csak a fehér-oroszok speciális szerszáma. A magyarság is innét vette volna át a Dnjepr tájékán.

A tapogatónak minden kezdetleges volta mellett is elég változatos formái vannak. *Herman Ottó* hétfélét ír le: a magyart, a Börvely (Ecsedi-láp), Debreczen (Szernye vize), Tisza (Szeged és Csongrád) és Algyő vidékeiket, a melyek nyeletlenek, aztán a Velencei és Fertő tóban használatosakat, a melyek nyelesek.

A magyar tapogató a már említett csirkeborítóhoz hasonló tapogató.

Legszébbnek mondja *Herman Ottó* a börvényi tapogatót. „Ennek a tapogatónak felső nyílását négyszögű tölgyfakereket alkotja, a melybe válogatott, erős vesszők szolgálnak; a vesszőket a keret alatt szépfonatú korcz köti össze, a melyben kétfelől a kéz számára *hagyás* (lyuk, a melybe a kéz belefér, hogy így a keretet alulról átfoghassa) van; a tapogató derekán ismét szépfonású *korcz* fut körül, a mely a vesszőket körformára sorakoztatja.”

Csongrád tájékán a *kávás* tapogató dívik, a minőt 1. képünk is mutat. A négyágú kávára háló van feszítve.

Szeged táján háromszoros háló van a káván: két tükörháló között finom léhesháló. Ennél a tapogatónál nem kell a leborított halat megfogni s kiemelni. Megnyaklik az maga-magától a hármashálóban, a mint oldalt menekülni igyekszik.

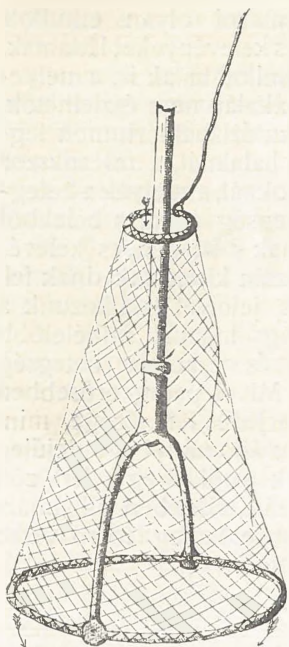
A Velencei-tóról s a Fertő tóról körülbelül 2 méter hosszú nyéllal ellátott borítókat ismertet *Herman*, a melyekkel tehát nem kell oly közel gázolni a vízben a halhoz, hanem messzebről meg lehet lepni.

A mint jeleztük, ezeket a kezdetleges szerszámokat leginkább csak a ishalász s az orvhalász használja. De azért a lapos, nehezen lecsapolható szikes tavakban, a melyeket mesterséges úton ma már igen sok helyen sűrűn népesítenek hallal, nagyon jó szolgálatot tesz. 2. képünk egy ilyen szikes tónak halászatát mutatja Gátér-pusztán (Pest megye), a hol a szépen fejlett pontyokat tapogatóval szedik össze nagyon hamarosan a kitanult ügyes csongrádi halászok.

De a tapogató, illetőleg borító sokkal fejlettebb formájával is találkozunk ma már. Két érdekes alakot e

lapok hasábjain is ismertettünk már. De a teljesség kedvéért ismét hozzuk mindkettőnek a képét.

Az egyik a Ferencz-csatornán használt, a „technika legújabb vívmányai” alapján szerkesztett *halborító vaskosár* (3. kép). („Halászat”, 1913. febr. 1. Az öreg horgász: „A halolló s a borító vaskosár.”) A szerszám főalkatrésze egy körülbelül 0,5 m. átmérőjű vasabroncs, a mely azonban átmérője körül csuklón összeháródik csapóvas módjára. A csuklók egy villa két ágának végéhez vannak erősítve. Az abroncsra hálósák jó, a melynek felső szűk nyílását vaskarika alkotja; ez a karika a villa nyelére fűződik. A karikán zsineg van, a melyet a nyelet tartó halász tart; annál fogva kifeszíti a hálót s nyitva tartja a háló alsó száját. A halász *csónakban jár* a szerszámmal; ha meg látja a halat a *tiszta víz* fenekén, ráborítja. A hal megriad, menekülni akar, beleütődik a hálóba. Ekkor elengedi a felső karikát tartó

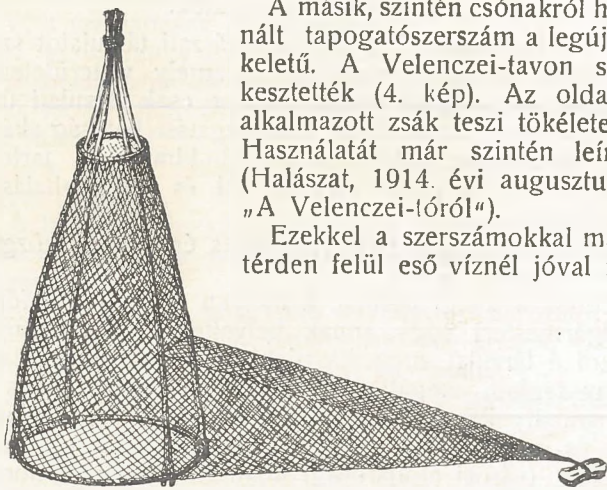

3. kép. Halborító vaskosár.

zsineget, a háló tehát összeesik s a hal belegabalyodik. A mint már most kiemeli e szerszámot, az alsó száj abroncsa összezsapódik s a hal fogva van.

A másik, szintén csónakról használt tapogatószerszám a legújabb keletű. A Velencei-tavon szerkesztették (4. kép). Az oldalára alkalmazott zsák teszi tökéletessé. Használatát már szintén leírtuk (Halászat, 1914. évi augusztus 1. „A Velencei-tóról”).

Ezekkel a szerszámokkal már a térden felül eső víznél jóval mé-

4. kép. Zsákos tapogató.

lyebb vízben is halásznak, egész 2 m. mélységig. A nád-torzsok között elfekvő ponty kifogásánál kitűnően beváltak.

Íme, így tökéletesíti az emberi elme a legegyszerűbb eszközöket is s így válnak a legősibb dolgok is a legmodernebb üzemekben is hasznos eszközökké.

Hogyan gazdálkodjunk folyóvizekben?

(Folytatás.)

(fs) 2. *Előhegységbeli pisztrángos patakok.* Ezek között leljük a legtöbb igazi jó pisztrángos vizeket, vagyis azokat, a melyekben a pisztráng összes létfeltételei a lehető legjobban adva vannak. Medrük többnyire kavicsos, az esés mérsékelt, de változatos, mert a lankás

részeket bőven változtatják a zubogók s úgy ezek, mint más búvóhelyek nagy számban kínálóznak. A patak, részben erdők, részben rétek között kigyózik s az árnyékmentes helyeken dúsan tenyésznek a vízalatti növények. Mindezek mellett bőven kínálja az ívó és ivadéknvelő részeket, legfőképpen ontja pedig a természetes haltáplálékot oly tömegekben, hogy ott ugyancsak gazdag állomány tenyészhet. Ezen sok és előnyös feltétel dacára, mégis, mint látni fogjuk, nem ezek a patakok a legjövödelmezőbbek a hozamot illetőleg. Egyébként a fentebb előadottak szerint eljárva, jövödelmezőségüket gyakran jelentékenyen fokozhatjuk azzal, hogy a pisztrángok létfeltételeit javítjuk, esetleg egy vagy más irányban pótoljuk.

3. *Pisztrángos folyók.* Ilyenokről ott szólhatunk, a hol az előhegységet elhagyó több kisebb patak egyesülése folytán keletkezett nagyobb vízhozamú, de tisztavízű, a talajba jól beváj, kavicsos- vagy homokosmedrű erősebb patakokká, illetve kisebb folyókká növekedtek. A folyó életében az ilyen rész, valósággal átmenet az igazi pisztráng- és a pészintáj között. Rendszerint nem szűkülöködik sem táplálékban, sem rejtekhelyekben; legtöbbször híjjával van azonban a halak szaporodását szolgáló részeknek. Ha nincsen lehetőség arra, hogy a halak ilyeneket a felsőbb szakaszokban találhassanak, illetve oda akadálytalanul eljuthassanak, akkor az ilyen szakaszok kellő jövödelmeztetését csak azzal biztosíthatjuk, ha erőteljes anyaggal halasítjuk, vagyis ha azt hizlaló tó szerepében használjuk.

4. *Síksági pisztrángos patakok.* Gyakran sík vidéken is akadunk hideg forrásokból táplálkozó olyan csermelyekre, a melyekben a pisztráng a lehető legnagyobb sikerrel tenyészthető. Az ilyen erek többnyire jól művelt szántók és rétek közé esnek, a honnan nem kevésly mennyiségű trágya és más fajta tápsók jutnak beléjük s így nagyban elősegítik a vízalatti növények képződését. Ez viszont a pisztráng természetes táplálékának kedvez és nagyban élénkíti azok tömeges szaporodását és fejlődését. Mivel az ilyen patakok medre legtöbbször egyforma mélységű (árokyszerű) és kavicsban szegény, vagyis hiányzik a halakra nézve a jó ívási alkalom, alapos és gazdaságos kihasználásuk érdekében a rendszeres halasítás mellözhetetlen kellék.

Áttérve ama veszedelmekre, a melyek a pisztrángos vizeket lakó állatokat fenyegetik, nevezetesen megemlékezve a pisztrángot pusztító *ellenségekről* és *betegségekről*, csak röviden érintjük az állat- és a madárvilágban előforduló nagyobb és általánosan ismert *halellenségeket*. Az emlősök csoportjához tartozó vidra és vízi ciczkányból, valamint a sekély vizekben nem ritkán elég érzékeny károkat okozó házi macskából álló halrabló társaság száma, legújabbban egy nem kevésbé veszedelmes állattal szaporodott. Ez az 1905-ben Csehországba importált *pészmapoczkok* (Fiber zibethicus Lin) nevű rágcsáló, mely ott annyira elterjedt és halakban, kerti terményekben, gazdasági művelési ágakban, sőt a baromfi tenyésztésben is oly károkat okoz, hogy máris, mint országos csapást emlegetik. Csehország határait úgylátszik már túllépte, a mennyiben Bajorországban is észlelték megjelenését. Félő, hogy a Duna-völgyén át hozzánk is eljut.

A madarak közül a *gém*, a *jégmadár*, a *vízirigó* és alkalomszerűen a *varjú* szerepelnek a pisztrángos patakokban halpusztítókként. Valamennyi csapdával, löfegyverrel pusztítható. Náluknál még veszedelmesebbek a pisztrángállományra nézve az *akra-* és *ivadékrablókként* ismert halak, mint a *koltty*, a *domolykó*, a *meny-*

hal és bizonyos mértékben a *pérhal*. Közülök a domolykó, a menyhal, főleg pedig a csuka, még a nagyobb pisztrángot sem kíméli s mert kivált ősz felé igyekeznek az alsóbb folyásokból a fagyállóbb forrásvidékre eljutni, rendszeres pusztítással lehetőleg gyérítendő. Rablásuk legnagyobb mérveket a pisztrángos patakok legalsó folyásain öltenek. Különben maga a pisztráng, főleg a nagyja és kivált táplálékban szegény patakokban, szintén erősen veszélyezteteti a pisztrángállományt, mint azt a havasalji patakokról szólva, már említettük is.

A rovarok csoportjából a *sárgaszélű csikbogár* és a *csibor* álczája szerepelnek mint ivadékpusztítók. Szerencsére azok elterjedési köre, inkább a lassúfolyású nagyobb vizekre szorítkozik, mint a sebesfolyású és hideg hegyi patakokra. Bizonyos körülmények között, a pisztrángtáplálékként nagyrabecsült *bolharák* is okozhatnak bajt a pisztrángállományban, nevezetesen egy, a halak beleiben élősködő, ú. n. *kaparógiliszta* közvetítése által. Ugyanis ezen állatka petéi a halak bélsarával együtt kerülnek a vízbe, honnan eme szennyeket fogyasztó bolharákok felszedik. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a halak beleiben megtelepülő, narancssárga kaparógiliszták, egészen véve nem ártanak az őket hordozó halaknak; mindamellert aquariumi kísérletek igazolták, hogy a kisebb halak a miatt, mert a nevezett férgek az állat beleit átlukasztották, bizony tönkremehetnek. Nagyon is kívánatos tehát, hogy olyankor, ha bolharákat tenyésztő-árkokban tenyészünk, avagy pedig ha őket más vizekből telepítjük át, a kaparógiliszták behurczolása ellen védekezzünk, a mit úgy érhetünk el, hogy az áttelepítendő anyagot kellően megvizsgáljuk és szemügyre vesszük, nem mutatkoznak-e a hátukon apró narancsszínű pontok. Ha ilyesmit észlelünk, a bolharákat gyanúsának kell tekintenünk.

A pisztrángon élősködő egyéb állatkákról (telvek, piócza stb.) nem kívánunk bővebben szólni azért, mert ezen ellenségek a szabad vizekben, különösen a hidegvízű pisztrángos patakokban, nem okoznak nagyobb bajokat a halasgazdának. Annál inkább figyelmet érdemel egy olyan betegség, a melyről az utóbbi években esett sok szó. Ez a pisztráng *kelevénykórja* vagy *furunkulózis*. Eme kórt azelőtt csakis pisztrángtenyésztő telepekből ismerték s csak 1909. év június havában találtak szabad vizekben is és pedig Délnémetország, Svájc és Ausztria egyes pisztrángos és pérhalas vizeiben, a hol többnyire jelentékeny kártokozó mértékben lépett fel. Származása még ma sincs teljes bizonyossággal megállapítva, noha nagyon közel esik az a feltevés, hogy valamely furunkulózissal fertőzött haltenyésztőből származó ivadékkal eszközölt népesítés szorgáltatta rá a közvetlen alkalmat. A fertőzött patakokban a furunkulózist leginkább az alsó részeken, a pészintájón tapasztalták, míg a felső, a forrásokhoz közel eső részek, teljesen fertőzetlenek maradtak. Ebből arra lehet következtetni, hogy a betegség terjedése a víz felmelegedésével és szennyezésével kapcsolatos. Tényleg e mellett szólnak bizonyos tapasztalatok, köztük főleg *dr. Mulzow* kísérletei, a ki megállapította, hogy szerves anyagokkal fertőzött folyók a furunkulózis csiráknak szaporodását, ellenben a tiszta forrásvíz azoknak apadását és apránként teljes elhalásukat eredményezte. Ebből az is kiviláglik, hogy a kelevénykór miért pusztított főleg az igen gazdag pisztrángos patakokban, ezek között is különösen a síkvidékiekben? — azért, mert éppen az ilyen patakokban vannak adva a furunkulózis baktériumok tenyészfeltételei, egyrészt a víz magasabb

hőfoka, másrészt a művelt szántókról és rétekről eredő nagyobb mennyiségű szervesanyagokbeli tartalmuk folytán. Ezen betegség ellen való védekezés érdekében, a halasgazda nagy súlyt vessen arra, hogy vizét mentől kevésbé szennyezzék emberi és állati szennyek. A betegséget nem nehéz felismerni olyan elhullott halakról, a melyek testükön genyes kelevényeket láttatnak. Akadnak azonban néha olyan elhullott halak is, a melyeken a járvány eme külső jelei egyáltalán nem észlelhetők, a mi onnan van, hogy a furunkulózisbaktériumok legelőször bélgyulladását okoznak a halaknál, a mi sokszor halálos kimenetelű. Ama példányoknál, a melyek a betegség ezen stádiumát túléltek, a betegség csirái a belekből a vérbe, majd az izomzatba jutnak s itt genyes kelevényeket támasztanak, a melyek aztán kifelé fakadnak fel. A mely pillanatban furunkulózis jeleivel találkozunk a pataokban, igyekezzünk a beteg halakat minél előbb összeszedni és őket elföldelni és ezzel a betegség továbbterjedésének útját vágni. Mivel pedig erősebben népesített pataokban nagyobb a terjedés lehetősége, mint a kevésbé népesben, tanácsos az állományt egyidejűleg ritkítani is. Viszont óvakodjunk attól, hogy fertőzött vízben használt fogóeszközöket más vizekben alkalmazunk, mindaddig a míg azokat előzőleg forró vízbe mártva kellően nem fertőtleníttük.

(Folyt. köv.)

A horvát-szlavonországi édesvízi halászatról szóló 1906. évi április hó 6-iki törvény.

(Folytatás.)

IV. FEJEZET.

A halászati társulatok.

Ha a halászatra jogosultak halászati társulatot szándékoznak alakítani, vagy ha valamely vízterületen a halászat a 19. § *b*) pontja szerint csak társulati úton gyakorolható, az elsőfokú közigazgatási hatóság akár a felek kérelmére, akár hivatalból kimutatást tartozik összeállítani az illető vízterületről és annak halászati jogosultjairól.

Mihelyt ez megtörtént az összes érdekelték közgyűlésre hivandók össze.

Ebben a közgyűlésben, a melyen a kir. járási főnök (polgármester) vagy annak helyettese elnököl, megalkul a társulat, megválasztják az elnököt és a választmány tagjait, megállapítják az alapszabályokat, s az alapszabályokat a megalakulásról szóló jegyzőkönyvvel és a vízterület kimutatásával együtt a kir. járási hatóság (városi előljáróság) útján felterjesztik a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány belügyi osztályához megerősítés végett.

36. §. A társulat megalakulnak tekintetik, mihelyt alapszabályait a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány belügyi osztálya jóváhagyta.

A kik jóváhagyás előtt a társulat nevében intézkedtek, tetteikért személyesen és egyetemlegesen felelősek.

37. §. Az alapszabályokban mindenkor megállapítandó:

1. a társulat neve és székhelye,
2. a társulat célja és a halak szaporítását és a halászat fenntartását biztosító intézkedések,
3. a választmány szervezése, hatásköre és működésének tartama,
4. a rendes évi közgyűlés helye és ideje, hatásköre, a tárgyalás és határozathozatal módozatai; a közgyűlés határozatképtelensége esetén való teendő,

5. a tagok szavazati joga és a szavazati jog gyakorlása.

38. §. A szavazati jogot mindenki annak az érdeknek az arányában gyakorolja, a melylyel a társulatban részt vesz.

Az alapszabályokban azért meg kell állapítani az érdekeltiségnek azt a legkisebb mértékét, a mely egy szavazatra ad jogot.

Ha azok az érdekelték, a kiknél ez a mérték nincs meg, megegyezni nem tudnának és maguk közül képviselőt nem választanának, a hatóság jelöl ki közülök képviselőt.

A társulatnak egy tagja sem gyakorolhat többet az összes szavazatok felénél.

39. §. Ha valaki olyan vizen szerez halászati jogot, a mely valamely halászati társulatnak a kötelékébe tartozik, tagjává válik a társulatnak.

40. §. A közgyűlés minden évben legalább egyszer összehívandó. A tanácskozás tárgya minden meghívón megjelölendő.

Ervényes határozat csak a meghívón megjelölt tárgyakra nézve hozható.

Kivétel új közgyűlés összehívására vonatkozó javaslat.

41. §. A szavazati joggal bíró társulati tagok egyharmadának mindenkor joga van az ok és cél megjelölésével közgyűlés összehívását írásban kérni.

Ha a közgyűlés összehívására feljogosított közeg az írásbeli kérelem átvétele után nyolcz nap alatt a közgyűlést össze nem tudná hívni, a közgyűlés összehívása iránt az érdekelték kérelmére a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány intézkedik.

42. §. A közgyűlés hatáskörébe tartozik:

1. az alapszabályok megállapítása és megváltoztatása;
2. az elnök és a választmány megválasztása, elmozdítása és felmentése;
3. a számadások felülvizsgálása;
4. az üzemterv és költségvetés megállapítása;
5. bérszerződések megkötése;
6. tartalékalap és a készpénz befektetési módjának meghatározása;
7. a társulat feloszlása, vagy más társulattal való egyesülése.

A bérletek megkötéséhez és az alapszabályok megváltoztatásához a szavazatok általános többsége szükséges.

De ha az első közgyűlés érvényes határozatot nem hozhatna, akkor azok határoznak véglegesen; akik az újra összehívott közgyűlésen jelen vannak.

A társulat feloszlásához mindig a tagok kétharmadának a többsége szükséges.

43. §. A közgyűlésnek az alapszabályok megváltoztatására, a társulat feloszlására, valamint más társulattal való egyesülésre és végül az üzemterv összeállítására vonatkozó határozatai csak akkor válnak jogérvényessé, ha azokat a horvát-szlavon-dalmát kir. országos kormány jóváhagyta.

44. §. A választmány mindazokban a társulati ügyekben intézkedik, a melyek a törvénynek, vagy az alapszabályok értelmében a közgyűlésnek fenntartva nincsenek.

A választmány az elnökből és tegfeljeb 12 tagból áll, a kik a társulat tagjai, ezeknek meghatalmazottjai, illetve képviselői közül választatnak.

45. §. A választmány választja s ellenőrzi a társulat alkalmazottait, felülvizsgálja a társulat könyveit, iratait és pénztárát és végrehajtja mindazt, a mivel a jelen törvény, a kormányrendeletek, a társulati alapszabályok és a közgyűlés egyes határozatai megbízzák.

46. §. A hatóságokkal, vagy harmadik személyekkel szemben a társulatot az elnök, vagy az a tag képviseli a kit a választmány erre írásban felhatalmaz.

47. §. Azokból az ügyletekből, a melyeket a választmány a jelen törvény és az alapszabályok alapján a társulat nevében köt, a társulatra nézve jogok és kötelességek származnak.

48. §. A választmány felelős a társulatnak ama korlátozások megtartásáért, melyeket számára képviselői joga tekintetében a társulati alapszabályok és a közgyűlés határozmányai előírnak. (Folyt. köv)

Adriánk halászata.

(A „Nekton” halászati társaság.)

Irta: **Leidenfrost Gyula.**

A magyar partvidéken a tengeri halászat egész a legújabb időkig szármalmasan primitív állapotban tengődött. Idegen szakemberek előtt, a kik tengerpartunkra olykor ellátogattak, csaknem teljesen érthetetlen volt ez a jelenség. A kopár Karszt lejtői földművelésre vagy állattenyésztésre, kevés kivétellel, teljesen alkalmatlanok. A gyáripar itt még ma is embriókorát éli s a kereskedelmi hajózás sem akkora még, hogy a parti lakoságnak állandó foglalkozást nyújtson. Itt tehát minden a tengeri halászatra utal s az még sem fejlődött oly mértékben, mint azt a viszonyok kényszerítő hatása következtében várni lehetett. Inkább a kivándorlás öltött nagy méretet, de a tengeri halászat megmaradt a legkezdetlegesebb stádiumában.

A tengeri halászat fejlődését a politikai viszonyok is gátolták. Miközben arról vitatkoztak, hogy a halászat melyik hatóság alá tartozik, a Quarnero halbőségét az olasz bragozzók fölőzték le, a mi irányítás és támogatás nélkül lézengő parti halászatunk pedig nem bírt erőre kapni. A halászati technika pompás újításai az európai tengerek e kis zugába nem bírtak behatolni s így itt a liburnhalászok kezdetleges szerszámainak reliktumai maradtak meg továbbra is. Csak természetes, hogy a primitív eszközökkel dolgozó parti halászat nem bírt elegendőt produkálni s hogy a halszükség partjainkon, Fiumében is igen gyakran érezhetővé vált. Valószínűen innen ered az a téves felfogás^{*)}, a mely a mi hivatalos köreinkben is megrögződött, hogy az Adriában nincs elég hal, a tengeri halászzal tehát szükségtelen behatóbban foglalkozni. Ez a kényelmes álláspont elég soká tartotta magát, azonban a fejlődés természetes törvényei — ha későbbben is — a mi tengeri halászatunkban is önmaguktól találták meg a helyes utat az érvényesülésre. A fejlődés felé az első lépés magánosok kezdeményezésére történt, s a motoros halászbárkákval való kísérletezésből állott. E tekintetben az Adrián Magyarország jutott az úttörő szerep.

A Quarnerón *Skomerža* Iván czirkveniczai vállalkozó tett legelőször 1908-ban kísérletet motorral felszerelt halászbárkákval^{*)}, a melyek ebben az időben külföldön már sikerrel vették fel a versenyt a gőzhalászzal. A következő évben a Fiumével szomszédos Susákon konzorcium alakult, a *Prima societa di pesca pel Litorale*, a mely motoros bárkákval rendszeres hatázzatot indított meg. Egy másik hasonló vállalat Czirkvenicza központtal *Skomerža* vezetése alatt indult meg.

A motoros halászat meghonosítása nem maradt

^{*)} L. bővebben *Leidenfrost Gyula*: Motoros halászat a Quarnerón. „Halászat,” 1911. 14. 15. 16. számaiban.

hatás nélkül a szomszédos osztrák partokon sem. Bár az osztrák tengeri halászat a miénknél az állami támogatás és irányítás következtében sokkal magasabb fokon állt, a Quarnerón belül nem haladta meg a miénk niveljét. Az újítást tehát itt fogadták s utánozták legelőször a fejlődés utáni mohósággal. *Burda*, az osztrák halászati egyesület alelnöke Vegliában „Quarnerolo” név alatt betéti társaságot alakított, a mely a bragozókat segédmótorral látta el s üzemét csakhamar megnyitotta. Példáját a dalmát partokon is követték.

Czirkveniczában utóbb egy halásztársaság *Ribarska Zadruga* alakult szövetkezeti alapon, a mely szintén mótoros bárkákat helyezett üzembe. A mótoroshalászat iránt a horvát országos kormány érdeklődése is felébredt s három tengerparti halászköztség számára támogatásképpen három mótorsbárkát hozott. Végül még Fiumében létesült egy újabb mótoroshalász vállalat *Paicurich* vezetésével.

Így helyeződött át — teljesen a maga erejéből — sokáig elhanyagolt tengeri halászatunk a legprimitívabb alapról a legmodernebbre: a mótoros üzemre, s így a közbeeső fejlődési stádiumokat átugorva jutott el, minden állami támogatás és ösztönzés nélkül, arra az útra, melynek végén elfoglalhatja majd a tengerpart gazdasági életében az őt régesrég jogosan megillető helyet.

Az élénk tevékenység, melyet a Quarnerón teremtett mótoroshalászat kifejtett, az Adria tulsó partján nagy féltékenységet és félelmet támasztott. A szerencsétlen görzi záradék ugyanis vizeinket csaknem teljesen kiszolgáltatta az olasz halászköztségnek, akiknek egyeduralmát a mótoros halászat behozataláig ugyszólván semmi konkurrenzia sem zavarta. Az olaszok — főként chioggióták — vitorlásbárkákkal (bragozzo) halásznak s így a mótoros üzemű halászat óriási előnyben van felettük. Hamar belátták ezt a chioggióták is, s kormányuk, valamint egyesületeik és szövetkezeteik támogatásával nagy akciókat indítottak a segédmotorok beszerzésére. Ez a mozgalom egész Olaszországra kiterjedt s már is nagy eredményeket ért el.)*

A nagy élénkséget, melylyel a mótoroshalászat vizeinken megindult, csakhamar pangás váltotta fel, s így a chioggióták ijedelme — sajnos — korainak bizonyult. A nagy mohóság, melylyel a tenger melléki vállalkozók a mótoros üzemet megindították, hamar megboszulva magát. Kiderült, hogy a primitív halászat hirtelen átalakítása nem nyugszik eléggé szilárd alapon s az ugrásszerű fejlődés nem sok haszonnal kecsegtet. Az új vállalatok nem rendelkeztek megfelelő forgótőkével s egymásnak is erős konkurrenzciát csináltak, a melyet az új üzemek még nem bírtak meg. Emellett a mótoros halászat intenzív megindulása egész csomó régi kérdést vetett felszínre, a melyek megoldása nélkül az előbbi primitív parthalászat még eltengődhetett, de az új vállalatok már nem.

A quarnerói mótoros halászatot a fenyegető válságtól a „Nekton” tengerparti halászati, halértékesítő és bárka-építő részvénytársaság megalakulása mentette meg. Az új társaság létrejövételében dr. *Hegedüs* Lorándnak van igen nagy érdeme. A 840,000 korona alaptőkével bíró részvénytársaság a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és egy susáki pénzintézet égíse alatt indult meg s magába olvasztotta a *Mazuranics-Petrics*-féle susáki, a *Skomerža-Massanek*-féle czirkveniczai és a *Paicurich*-féle fiumei mótoros halászvállalatokat. A „Nekton” ezektől tizenhatszárkából álló flottillát vett át. Elnöke *Eidlitz* Hugó lett, a kinek Fiume közgazdasági életé-

ben elfoglalt jelentős pozíciója s e téren szerzett évvilhetetlen érdemei szelvében ismeretesek. Nem kisebb szerencsével járt el az új társaság, midőn alelnökeivé *Hegedüs* Loránd dr. országgyűlési képviselőt és *Baich* lovagot nyerte meg. Az igazgatóság tagjai: *Dárday* Dezső dr. miniszteri osztálytanácsos, a ki a tengeri halászati jog terén számos kitűnő tanulmányáról ismeretes, *Deseppi* Róbert, *Klein* Dávid az Adria-tengerhajós társaság kiváló főfelügyelője, *Massanek* Gábor dr., *Mazuranics* Milutin dr. susáki ügyvéd, *Petrics* Ferencz nagyiparos és *Paicurich* Mátyás kapitány. A felügyelő bizottság elnöke *Zmajics* báró, susáki kerületi főnök lett. Ebből is kitűnik, hogy e nagyszabású közgazdasági vállalkozás, melynek mását a tengerparton hiába keressük, szerencsés módon egyesítette magában a tenger mellék legkülönbözőbb érdekeltségeit s hozta őket szorosabb kapcsolatba az anyaországgal.

A „Nekton” társaság programjában a tengeri halászat intenzív megindításán kívül a konzervgyártás, a belföldnek tengeri hallal való ellátása és kisebb bárkák építése is szerepel. A „Nekton” a mótoros halászatot a nyílt Adriára is ki akarja terjeszteni s az így meg bővült halászterületről friss hallal akarja ellátni elsősorban a tenger melléket, a hol eddig krónikus halszükség uralkodott, továbbá az ország belsejét is, a mely eddigelé az Északi tengerből szállított tengeri halakra volt utalva. A hallal való ellátás céljaira a társaság hűtőtelep építésébe kezdett, amely egy nagy konzervgyárral kapcsolatos. Az osztrák tengerparton negyvennél több halkonzervgyár működött s a drágább, tehát francia importtól eltekintve, ezek látták el gyártmányaikkal Magyarországot, sőt a Balkán nagy részét is. A „Nekton” ezekkel fogja felvenni a versenyt.

Nem kevésbé szerencsés gondolat volt a bárkaépítőtelep berendezése sem, a mivel a mi partjainkon hajdan virágzóban volt iparág élemedik meg. A csúzda és a konzervgyár a társaság zurkovói telepén épült.

Sajnos, a háború közbejött megakadályozta az új társaságot abban, hogy a berendezkedésen és a kezdet nehézségein átesve, kitűzött programját megvalósíthassa. Az első üzleti év jelentése,*) a mely most került nyilvánosságra, a háború következtében 56,771 korona veszteséget mutat ki.

Miután ez eddig a tengerpart legnagyobb szabású halászati vállalata, nem tartjuk érdektelennek a szóbanforgó jelentés bővebb ismertetését, a miből a „Nekton” eddigi működéséről áttekintést nyerhetünk.

A jelentés rövid történeti visszapiantással kezdődik. A halászatot 1903. szeptember elsején kezdték meg. Mivel azonban a régebbi vállalatoktól átvett bárkák alapos javításra szorultak, az üzemet kezdetben igen szerény keretekben tarthatták csak fenn. Az átvett halászbárkák többnyire csak igen gyenge benzinmótorral voltak felszerelve, a melyeket a hajtóanyag drágasága miatt a céljának jobban megfelelő erős nyersolajmótorokkal kellett kicserélni. Ilyen átalakítást hajtottak végre a „Kondor” nevű mótorkutteren is, a melyet a társaság a czirkveniczai konzorciumtól vett át. Ez a kutter „Dan” mótossal bírt, a melylyel 5 csomó sebességét ért el, míg az újonnan beépített 72 Hp.-s mótossal nyolcz mérföldet tesz óránként. A Kondor-t hűtőkamarával is ellátták s e célra még külön 8 lóerős mótossal is felszerelték.

Az évi jelentés elismeréssel nyilatkozik a Nektont megelőző mótoros halásztársaságok úttörő működéséről és ismerteti azokat a nehézségeket, a melyek az új részvénytársaság munkája elé tornyosulnak. Lehetetlen

*) Lásd bővebben: *Basevi, Avv. Alberto*, Il sindacato peschereccio Adriatico. Bologna, 1915.

*) *Rechenschafts-Bericht, Betriebs-Rechnung und Schluss-Bilanz für das Geschäftsjahr 1914. Fiume. 1915.*

egyét nem értenünk a jelentés szavaival, a melyekben kifejti, hogy szemük előtt ideálként a német, illetőleg az Északi-tengeri halászat óriási fejlettsége lebeg s hogy az Adria halászatát is erre a nivóra akarnák emelni, a mihez azonban költséges és fáradságos kísérletek, fejlettebb technikai berendezések kellenek, ezeknek a meghonosítása általában a kísérletek megejtése azonban nem lehet magántársaságok feladata. Az e célra kért állami támogatást azonban — méltó csodálkozásukra — nem kaphatták meg.

Ebben a részben száll szembe a jelentés azzal a megrogzított tévhitel, a miről fentebb már említést is tettünk, hogy az Adriában nincs elég hal. Czáfolatul közlik, hogy 1912-ben a magyar és osztrák vizeken 731 külföldi halászbárka működött s ezeken a halászat 3100 főnyi legénységnek adott kenyeret! Nem kevésbé súlyos érv az osztrák konzervgyárak nagy számára való hivatkozás sem. E gyárak bizonyára nem állhatnának fenn, ha megfelelő nyersanyagban hiány volna!

Az első üzleti évben a társaságnak mindössze négy bárkája halászott s a háború kitörése — az elrendelt halászati tilalom miatt — még ezeknek a működését is nagyban korlátozta, sőt hónapokra megakadályozta. Mindamelllett a zsákmány 1913-ban 38,353 kg., 1914-ben pedig 126,517 kg. volt. Ez az eredmény tengerparti halászatunkban már maga is örvendetes haladást mutat s ha összehasonlítjuk az eddigi statisztikai adatokkal, kitűnik, hogy a „Nekton” egymaga redukált üzemmellel elérte tengeri halászatunk eddigi évi összeredményének a felét. A parti halászat s a többi kisüzem az idén is a szokott mennyiséget produkálta, a „Nekton” tehát ezek működését sem befolyásolta. A halászati statisztikában a „Nekton” rövid működése 100%-os többlet alakjában nyilvánul.

Az üzemköltségeket a motorok hajtásához szükséges petróleum ára igen befolyásolja s ezért a társaság a minisztériumtól engedélyt nyert külföldi hajtóanyag beszerzésére. A háború miatt azonban nem éltek az engedélylyel.

A társaság 1919 végéig a susáki parthalászatot is kibérelte s ezen a területen 1914 április 21-étől augusztus 7-ig halásztak. A háború miatt azonban épp akkor kellett a halászatot ezen a területen is beszüntetni, a mikor a parti halászatban legfontosabb éjjeli fogások időszaka bekövetkezett. Egy hónappal később ismét megengedték a halászatot, de csak nappal. A susáki parti halászat 10,960 kg.-ot eredményezett. A „Nekton” a Veglia szigetén levő vozi tonnárát 1915 elejétől számított hat évre szintén kibérelte s ezzel üzemébe a tinhalászatot is beiktatta.

A halértékesítés terén az új társaságnak Fiumében nagy nehézséggel kellett megküzdenie. E nehézségek az ottani halcsarnok sajátos szervezetében rejlenek, a mikre már *Dárday Dezső* dr. s mi is többször rámutattunk. Ez a szervezet akadályozza meg Fiumének olcsó hallal való ellátását s ez gördített akadályokat az új társaság útjába is. Nagy hibája a fiumei halpiacnak a hűtőberendezések teljes hiánya is, a mi miatt a Quarneróban fogott hal főtömege Triesztbe és Velenczébe került. Az új halcsarnokban a „Nekton” ezt a hiányt ki fogja küszöbölni, de az építkezés befejezése a háború miatt kitolódott. A halpiacra uralkodó állapotok miatt a társaság Fiumében és Susákon több elárúsító helyet állított föl. A belföldre való szállítást a korlátolt üzem természetesen nem engedte meg, ez különben hűtőberendezések nélkül amúgy sem lett volna lehetséges. Háború után a nyílt tengeri halászatot is meg akarják

indítani s ezzel kapcsolatban tervezik egyelőre Budapest és Zágráb friss tengeri hallal való ellátását. Tervük kivitelében, népelelmezésről lévén szó, számítanak a városi hatóságok támogatására.

Susákon 1912-ben egy konzervgyárat alapítottak (Píau), a mely állami támogatásban részesült. A susáki vállalat szubvenzióját 150,000 koronát a kereskedelmi minisztérium a „Nekton” társaságra utalta át öt évi egyenlő részletekben. Az átengedés úgy szól, hogy az első részlet a konzervgyár felépítésekor folyósítandó s erre határidőül a miniszter 1914. október 31.-ét állapította meg. A közbejött mozgósítás miatt azonban ezt az időpontot nem lehetett betartani. A zurkovói telken végzendő földmunkálatok miatt az építkezés különben is csak lassan haladhat előre, remélik azonban, hogy a gyár még az 1916-iki szezon előtt megkezdheti működését.

A bárkaépítő- és javítótelepet, kisebb kiegészítésektől eltekintve, már az első évben sikerült a vállalatnak teljesen berendezni és üzembe léptetni. A telep a modern követelményeknek megfelelően van felszerelve.

A gyár nagy szolgálátokat fog tenni a parthajózásnak s a vitorlás közlekedés fellendülésének, mivel a bárkatulajdonosok ilyen telep hiányában eddig Chersóban, Lussinban, Bescában, sőt a még távolabb fekvő Spalatóban voltak kénytelenek szükségleteiket kielégíteni. A bárkaépítő gyár eddigi sikereit és megbízhatóságát legjobban illusztrálja, hogy a közös haditengerészet részére már eddig is 28 különböző típusú bárkát épített. Ha meggondoljuk, hogy a bárkaépítéshez szükséges szakmunkásokat előbb nevelni kellett, a „Nekton” e téren szerzett érdemeit annál nagyobbak fogjuk találni.

A társaságnak ez az egyedüli üzeme, a mely a háborús viszonyok közepette is jelentékeny anyagi sikereket ért el s épp e miatt a legszebb kilátásokkal nézhet a jövő elé. Sajnos, a halászati üzem számára a folyó év sem kecsegtet sok eredménnyel. A halászati tilalom enyhült ugyan — ha csak az olasz háborúra való tekintettel megint szükségessé nem válik — viszont a hajtóanyag annyira megdrágult, hogy az üzem teljes megindítása csaknem lehetetlen.

A érdekközösség, mely a szomszédságon alapszik, kívánatosá tette az osztrák halászati vállalatokkal való megegyezést. Az erre vonatkozó tárgyalások, melyeket a „Nekton” megindított, a legszebb eredményt ígérték, a világháború kitörése miatt azonban a végső megegyezés elmaradt. Mivel a hajlandóság a másik oldalon is meg van, remélhető, hogy a normális viszonyok helyreálltával ismét megindítandó tárgyalásokból az Adria egész keleti partján az összes érdekeltiséget magában egyesítő, hatalmas tengeri halászati vállalat fog kialakulni.

A „Nekton” hívatása és jelentősége az első év üzleti veszteségei mellett is tisztán áll előttünk. Hívatása abban van, hogy üzemeinek különböző ágaival kitűnő munkálatokat nyújt a tenger mellék lakosságának s a halászat modern eszközeinek meghonosításával jótékonyan befolyásolja a parti halászat egészségének megindítását is. A konzervgyártás megindítása lehetővé fogja tenni a kisüzemű parti halászat termékeinek kedvezőbb értékesítését s maga után vonja majd az olajtermelés fellendülését is. A bárkaépítővállalat jövője elé még nagyobb prespektíva tárul: a vitorlás hajózás régi fejlettségének visszaállítása és a segédmotorok bevezetése. Az intenzívebb halászzal együtt a hálóipar is bizonyára újra nekilendül. Sokatígérő kilátások ezek, a melyek megvalósítása sok küzdelmet és fáradságot igényel.

nyel, de bízunk benne, hogy sikerülni fog. Ez a bizalom főként a jól megválasztott adminisztratív igazgató: *Skomerža Iván* eddigi tevékenységén alapszik. Szakavatott rátermetsége bizonyára megfogja találni az utat és az eszközöket, melyekkel a „Nekton“ kitűzött programját valóra válthatja, s ezzel a Litorale gazdasági életét nagymértékben föllendítheti.

A világháború tisztító tüzeiben az Adria-kérdés is végleges megoldást nyer s utána tengerpartunkra is — erős hittel hiszszük — a virágzás korszaka fog elkövetkezni. Meggyőződésünk, hogy a gazdasági felvirágzás egyik legjelentékenyebb faktora a „Nekton“ lesz.

A jelentés ismertetését azzal az óhajással fejezzük be, hogy az ezentúl magyar nyelven is meg fog jelenni, s hogy az erkölcsi sikerek mellett a jövőben már kedvező anyagi eredményről is számolhatnak majd be.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Országos Halászati Egyesület.

Meghívó.

Az Országos Halászati Egyesület 1915. évi augusztus hó 2-án d. u. 6 órákor az Országos Halászati Felügyelőség hivatalos helyiségében (V., Úgynök-utca 19. sz., IV. e.) tartandó

választmányi ülésére

az alapszabályok 10. §-a alapján t. Czímet tisztelettel meghívom.
Budapest, 1915. július hó 26-án. *Báró Inkey Pál* s. k. alelnök.

T á r g y: Folyóügyek.

A **Kettős-körösi halászati társulat** f. évi június hó 14-én tartotta Békésen *Szathmáry Gábor* elnökle alatt rendes évi közgyűlését. Az igazgatói jelentés szerint a halállomány emelése céljából a földművelésügyi kormány 600,000 fogassüllőikrát és 163 koronát adományozott a társulatnak állami támogatásként. A kapott fogassüllőikrákat a társulat az Élővíz-csatornában helyezte ki, hol azok igen szép eredménnyel ki is keltek. A halpiacok szükséglete megfelelő módon kielégítést nyert s a halászat iránt fokozottabb érdeklődés mutatkozott, a mit legjobban igazol azon körülmény, hogy a társulati vízterületek újból történt bérbeadása alkalmával az eddigi 3194 K hasznobérösszeggel szemben 4202 K hasznobér éretett el; ez a hasznobér 31%-os emelkedésének felel meg. Ez értékelkedésben a társulat célirányos működésének eredményét látja. Az elmúlt évi számadások szerint 1033·40 K bevétellel szemben 392·53 K kiadás merült fel. A jövő évi költségeket 706 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékat kat. holdanként 50 fillérben állapították meg. Ezután *Mezőberény* és *Köröstarcsa* községek hármaskörösi vízterületeit, a földművelésügyi miniszter rendeletére, a társulat kötelékébe vonták s ehhez képest a társulat alapszabályait és üzemtervét megfelelően megváltoztatták. Végül a tisztújítás során *Szathmáry Gábort* elnökké és *Riborszky Pált* alelnök-igazgatóvá újra megváltoztatták. k.

A **Lévai járási garamvizi halászati társulat** f. évi július hó 9-én tartotta Léván rendes évi közgyűlését *Huberth Vilmos* elnökletével. Az igazgató jelentése szerint a társulat kötelékébe tartozó vízterület 1911. év óta szakaszokra osztva, bérbe van adva s a hasznobérek rendesen befolyanak. A társulat a földművelésügyi kormánytól állami támogatásként kapott fogassüllőikrákat a társulat vízterületein kihelyezte, hol azok sikerrel ki is keltek és ezen értékes halfajtának szaporodása örvendelezen észlelhető is. A halállomány védelme érdekében a társulat halőröket alkalmazott, kiknek feljelentésére a közigazgatási hatóság több orvhalász ellen folyamatba is tette az eljárást. A befolyt évi számadások 2711·06 K bevétellel szemben 501·04 K kiadást tüntetnek fel. A jövő évi költségeket 1089·52 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékat, kat. holdanként 10 fillérben állapították meg. A köz-

gyűlés elhatározta, hogy a befolyó bérjövedelemről k. holdanként 50 fillért oszt s ét a halászati jogtulajdonosok között. Végül a pénztárnok 120 K tiszteletdíjáról lemondott, mely összeget a közgyűlés hadsegélyezés céljaira rendelte adni. k.

Az **Újbánya tolmácsi garamvizi halászati társulat** hosszabb szünet után folyó évi július hó 10-én tartott ismét közgyűlést Újbányán *Kotiers Emil* polgármester elnökle alatt. Az igazgató jelentése szerint a társulat a kötelékébe tartozó 225 kat. holdnyi vízterületét 1911. évi július 1-től kezdődőleg 6 évre, két bérleti szakaszra osztva, évi 259 K-ért bérbeadta, a befolyt hasznobérek pedig tökécsítette, úgy hogy az 1766·23 K összegre szaporodott fel. A közgyűlés akként rendelkezett, hogy ez összegből 1911—14. évekre, évente és kat. holdanként 1 K hasznobérrészesedés címén (900 K) osztassék szét, 600 K a felépítendő költőház céljaira tartassék fenn, 266·23 K pedig, mint pénztári felesleg, az 1915. évre vitessék át. A jövő évi költségeket 325 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékat 20 fillérben állapították meg k. holdanként. Végül a tisztújítás során *Kotiers Emil* polgármester elnökké és *Nizsnik Bélát* alelnök-igazgatóvá újra megválasztották. k.

A **Halenyészto Részvénytársaság** üzleti jelentése az 1914/15. évről, melyet az igazgatóság a folyó évi június hó 30-án megtartott VIII. rendes közgyűlés elé terjesztett, megállapítja, hogy a háborúval bekövetkezett rendkívüli viszonyok miatt a halletést kénytelenek voltak néhány hónapon át erősen korlátozni s a halszállítás s értékesítés is nehézségekbe ütközött s a tiszai személyzet több tagja is hadiszolgálatra vonult be, mégis örömmel jelenti, hogy a társaság tőgazdaságainak jövedelmezősége megfelelt a hozzáfűzött reményeknek s az előző évekkel szemben örvendetes haladást mutat. Az elért tiszta nyereség 199,309·18 K; ehhez hozzávéve a mult évi nyereségáthozatalt, 12,017·63 K-t, a közgyűlés összesen 211,326·81 K felett rendelkezik. Ebből az összegből alapszabályszerű jutalékoka 39,861·84 K, az 1.200,000 K részvénytőke után 10%-os osztalékra 120,000 K, végül az értékcökkenési alap növelésére 40,000 K jutott; 11,464·07 K-t pedig a jövő évre vittek át, mint nyereséget.

A mérlegszámla tételei egyébként a következők:

Vagyon. Ingatlan értéke beruházásokkal 2.503,889·36 K. Vasút értéke 191,365·75 K. Élő- és eszközleltár 76,414·41 K. Értékpapír 4253 K. Hal- és takarmánykészlet 273,922·99 K. Adósok és letétek, ebből le a halkereskedők készpénzavadéka (174,901·16—81,051 K). 94,850·16 K. **Összesen 3.144,695·67 K.**

Teher. Részvénytőke 1.200,000 K. Értékcökkenési alap 65,000 K. Elfogadványok 360,000 K. Fel nem veit osztalék 1914. évről 684 K. Saját ingatlanaitak terhelő jelzálogkölcsonök 1.234,637·54 K. Hitelezők 73,047·32 K. Nyereség, mint egyenleg a mult évi áthozattal (12,017·63 + 199,309·18 K) 211,326·81 K. **Összesen 3.144,695·07 K.**

Az üzleteredményszámila tételei:

Vesztség. Tisztí fizetések és üzemköltségek 610,298·26 K. Kamatok 116,427·63 K. Nyereség, mint egyenleg 211,326·81 K. **Összesen 938,002·69 K,**

Nyereség. Áthozat a mult évről 12,017·63 K. Társasági földbitok hal és egyéb termése 904,818·36 K. Jövedelem részes halgazdaságból 21,160·70 K. **Összesen 938.002·69 K.**

VEGYESEK.

Orosz foglyok a Balatonon. Már a napilapok is hírt adtak arról, hogy a Balatonon orosz foglyok halásznak. Egyesek még azt is hozzátették, hogy minő nagyszerű eredménnyel: kétszer annyi fogast fognak ki, mint a mi halászaink!

Hát a dolog nem egészen így van.

Tény az, hogy a „Balatoni Halászati Részvénytársaság“ kért orosz hadifoglyokat a Balatonon való halászáshoz. Kapott is; folyó évi július hó 6-án Siófokra, 13-án pedig Fonyódra érkezett 60-60 orosz. A részvénytársaság természetesen olyan embereket kért, a kik a halászáshoz értenek, otthon is halászok voltak. De háj

az illetékes katonai parancsnokság, úgy látszik, nem igen ér rá a válogatásra, mert bizony a megérkezett muszkák a kaszáláshoz, kapáláshoz talán értenek, de a halászáshoz vajmi keveset. Van közöttük szerencsére néhány mesterember, a kiknek mégis csak hasznát lehet venni; de a többivel bizony eddig csak baj volt. Tanítani kellett őket s így csak a nappali melegben halászhattak velük, hogy az itthon maradt néhány magyar halász begyakoroltathassa a csapatokat. Az ilyen módon való halászás persze nem lehet valami eredményes, eltekintve attól, hogy a kifogott hal is nagyon sokat szenved a nappali hőségben míg jégre kerül.

Az oroszok túlnyomó része különben jó indulatú, de végtelen laza, puhatermesztű. Fődolog, hogy jó kosztjuk legyen. A Balatonon ebben nincs is hiányuk; kapnak dohányt is bőven. A nagyon is hiányos ruházatukat is ki kellett cserélni. Tartásuk tehát meglehetősen költséges.

Fürödni nagyon szeretnek. Templomba azonban nem járnak; az tiltva van számukra, — de nem a mi részünkről! Mind családos ember s bizony észrevehető rajtuk is a honvágy. Másképp megvannak sorsukkal elégedve, fenyítésre alig van szükség. Csak hogy szeretnek beteget (marod-ot) jelenteni. Ha tettetésről van szó, akkor egy fél üveg igmándi keserűvíz némi koplalással egybekötve igen hatásos szernek bizonyult.

Türelem kell tehát hozzájuk bőven. De megfelelő igyekezettel mégis csak pótolni tudják majd némileg a hadbavonult itteni munkaerőt.

Tóvirágzás 1680-ban. Érdekes régi könyvet ismertem az „Öst. Fischerei Zeitung“ idei évfolyamában *Schubert O.* a halgazdaságról. Még 1680-ban íródott, tehát közvetlenül a 30 éves háború után. A könyv szerzője egy morva gazdasági hivatalnok *Stantzl de Cronfels*. Sok dolgot egészen a mai felfogás szerint ad elő. Mint igen időszerűt, az idei nyári melegekre tekintettel, idézzük azt a részt, a mely a halaknak a tavakban július hónap való pusztulásáról szól. A mint mondja „ilyen dolog igen ritkán esik meg; csak ha igen száraz esztendő és igen nagy hőség van s csak mocsaras tavakban, a melyekbe friss víz nem folyik. A hőség lassanként behatol a vízbe, felhevíti az iszapos feneket, a melynek párái a hőség segítségével megrontják a vizet, a mit a halak, előljáróban a csukák, nem tudnak elviselni és elpusztulnak. A víznek ez a megromlása minden tóban a kánikula idejére esik, de egyikben nagyobb, a másikban kisebb mértékben; bennök a víz sűrű és zöld, a mit a hozzáé: tők vízvírágzásnak tartanak s úgy is neveznek. A mely tavakon friss víz folyik át s mozgásban tartja annak tükrét, azokban ez a vízvírágzás kevesebbet árthat.“

Ezt a jelenséget ma is épp így figyelhetjük meg. Kisebb-nagyobb kárát évről-évre épp úgy tapasztalhatjuk. Annyival tudunk többet, hogy nem a „felmelegedő fenékiszap párái“, hanem az okozza a veszedelmet, hogy az elhaló nagytömegű moszat rothadása elvonja a víz oxigénjét; ezért fulladnak meg a halak. Sajnos, ha nem tudunk friss vizet bocsátani a tóba, ma is épp oly tehetetlenek vagyunk a többnyire nagyon hirtelen beálló pusztulással szemben, mint 250 évvel ezelőtt.

A pisztráng etetését növényi tápanyagokkal Amerikában próbáltatják. *Marsh M. C.* közlése szerint Amerika igen sok pisztráng-tenyésztője nagyon jó eredményeket ért el $\frac{4}{5}$ rész liszt és $\frac{1}{5}$ rész nyersmáj, egy másik $\frac{9}{10}$ rész liszt és csak $\frac{1}{10}$ húsféle etetésével. Sőt akad olyan is, a ki tiszta búzalisztból készült pudinggal táplálta a saiblingokat. Csak a zsenge ivadékot etette tiszta májjal 60 napig, azután kezdett hozzá lisztpépet keverni; 3—4 hónap múlva a máját már teljesen elhagyta. Az eleséget sózzák. Állítólag nagyon egészségesek, kiftűnő ízűek az így táplált halak, ha nem is fejlődnek oly gyorsan, mint a húsfélékkel etetettek.

A dolog mindenesetre meglehetősen ellentmond az európai tapasztalatoknak, a melyek szerint legfeljebb $\frac{1}{3}$ részben lehet a pisztráng etetéséhez növényi eredetű anyagot keverni. Nagyon óvatosan kell tehát az esetleges kísérletezésekhez hozzáfogni, különösen a sózást illetőleg; $\frac{1}{20}$ -nál több só adni nem tanácsos, mert bélyguladást idéz elő. (Allg. F. Z. 1914. Nr. 2.)

Anyagcsere a tengerben. *Dr. Petersen J.*, a dán biológiai állomás vezetője, igen érdekes adatokat közöl a dán tengerekben végbemenő anyagcseréről (Ferksvandsfiskeribladet Nr. 10. 1915.) E tengerek főnövénye a *tengerifű* (*Zostera marina*). *Dr. Petersen* 24 millió tonnára becsüli egy nyárnak a hozamát; az egész évi termés kétannyi lehet. Az emberek és halak táplálkozására nem való állatok közül 5 millió tonna terem a Kattegatban; a hasznos állatok tömege, a melyekből a halak élnek, egy millió tonna.

A nemzetközi halászati statisztikai adatok szerint (1910.) a Kattegatból a lepényhalfélékből (*Platessa*) évenként 5000 tonna kerül ki; kabeljapól (*Dorsch*) s hozzá hasonló halfélékből pedig 6000 tonna. *Dr. Petersen* számítása szerint a lepényhalnak 10 kg. eleség kell 1 kg. súlyszaporodásra; a hasznos állatokból a kifogott mennyiségre eső rész tehát 50,000 kg. Az ugyancsak hasznos állatokat fogyasztó czápák, rákok stb. évi mennyisége 50,000 tonnára becsülhető; ha ezek is oly mértékben értékesítik az eleséget, mint a lepényhalak, akkor azok táplálására évenként 500,000 tonna hasznos állat kell. Azoknak a kis halaknak a mennyisége, a melyekből viszont a kabeljau él, körülbelül 10,000 tonnára tehető; ezek részére szintén kell 100,000 tonna hasznos állat.

Mindezt összevéve, nem mondható, hogy a Kattegatban valami túlságos nagy bőség volna a hasznos állatokban.

Az évenként kifogott, mintegy 7000 tonna hering leginkább csak planktonból él.

A lepényhalak tehát 10 kg. hasznos állatot dolgoznak fel 1 kg. emberi táplálkozásra alkalmas halhússá, a kabeljauk már azonban 100 kg.-ot, mert nem közvetlenül azokat fogyasztják, hanem ragadozó természetükhöz képest, csak az apró halakat.

Ha nemcsak a halnak tudná az ember hasznát venni, akkor sokkal többet nyerhetne a tengerből; de különösen sokat, ha a tengerben fejlődő növényzetet közvetlenül felhasználhatná valami célra.

A hattyú és a hal. Némelyek szerint a hattyú egyáltalán nem bántja a halat. *Heyking* pl. azt állítja, hogy sokkal ügyetlenebb, lassúbb mozgású állat, semhogy a halat a vízben el tudná fogni; azonkívül pedig határozottan növényevő. Télen a hattyúk mindig csak szemes magvakat kapnak. Csak nagyon kíváncsi állatok és ha pl. varsára akadnak a vízben, azt addig bökdösik, tépik, míg foszlányokba szakad szét; de a benne lévő halat, a mely különben a támadt lyukakon hamar kiszabadul, nem bántják.

Ezzel szemben *Kohn P.* a bischbergi vizeken azt tapasztalta, hogy a hattyúk a varsákban megnyaklott halak fejét letépték és lenyelték. Ha kitudták az egész halat húzni a hálóból, az egészet bekebelezték.

Reichart ugyancsak azt figyelte meg, hogy a fekete hattyú igen szívesen kapkodta be a 8—10 cm. nagyságú pontyivadékot. (Allg. F. Z. 1915. Nr. 5—7.)

A „Frische Haif“ halászatáról érdekes adatokat közöl a „Deutsche Fischerei Zeitung“ ez évi 22. száma. Ez a víz tudvalevőleg Kelet- és Nyugat-Poroszországban elterülő tengerparti nagy tó, amelyet a tengertől csak 2—3 kilométer széles homokgát választ el. Ebben a gátban Pillau melleit egy 380 m. széles és 4—5 m. mély nyílás van, azon át közlekedik a Keletitengerrel. Vize azonban a beléömlő számos folyóvíz következtében édesvízjellegű. Területe kerekén 86000 hektár, mélysége 3—5 m. között váltakozik.

Az utolsó esztendőben a „Frische Haif“-ban a halfogások igen jelentékenyen nőttek. Az 1908/9. évben kerekén 8000 métermázsa, 1910/11-ben 13,500 és 1913/14-ben 20,000 q volt a fogás 1,555.300 márka értékben. E szerint 1 hektárra esett kerekén 24 kg. hal, 18 márka értékkel. Legfontosabb s legtömegesebb hal az *angolna*, amelyből 3250 q került ki 577.400 márka értékben. 1908/9. óta az angolna fogása megháromszorozódott. A *süllő* ellenben, amely szintén fontos hala a víznek, némileg csökkent, mégis a kikerült mennyiség értéke 347,400 márka volt. A kifogott *dévér* értéke 1913/14-ben 260,000 márka volt. Nagyban csökkent a *csuška*, amelyből most csak 18,000 márka értékűt fogtak ki. A *pontyból* is csak 5100 márka értékű került ki, míg az előző évben 10,600 és 1911/12-ben 10.800 márka értékű.

A „D. F. Z.” megjegyzi, hogy öt éve ugyan már nem helyeztek ki pontyot a „Frische Haif”-ba, a hova különben szerinte ez a tavi és édesvízi hal nem is való, mert a Haifban kevert víz van. Ez a megjegyzés azonban aligha helyes, mert hiszen a süllő és csuka is édesvízi halak, mégis jól megélnék ott, de amint az előző évi eredmények mutatják, jól megélt a ponty is, de különösen a véleannyira rokon *czompó*. A „D. F. Z.” szerint is azelőtt a *czompó* a Haif „egyik legfontosabb” hala volt. Ma már nagyon megfogyott. 1909-ben a fogás értéke közel 50.000 márka volt, 1911/12-ben már csak 33.000 márka, aztán 22.000 márka, s 1913/14-ben csak 9300 márka. Ha ez tényleg így van, akkor a ponty fogásának okát is ott kell keresni, a hol a *czompó*t, mert a két hal életfeltételei igen hasonlóak. Eddig még nem sikerült rájönni az apadás okára. Érdekes azonban, hogy a kifogott halak között lazacz- és tengeri pisztráng is szerepel 5100 márka értékben.

Budapesti halpiacz. A halhozatal ismét oly csekély, hogy távolról sem képes az itteni piacz szükségletét fedezni. Ennek egyik oka abban rejlik, hogy az aratás alatt még a halászok nagyrésze is, e szorgos munka elvégzéséhez látott.

A mi kevés hal érkezik, annak oly magas az ára, hogy a fogyasztás ennek következtében megcsappant. A törvényes húshagyó napok folytán, kedd és pénteki napokon, élénkebb ugyan a kereslet és ha megfelelő árúkészlet volna, a halfogyasztás most nagymérvű is lehetne.

Ilyenkor látjuk feltűnően a tenyésztett hal hiányát; a haltartók üresek, élőhal nincs a piaczon, olyannyira, hogy a *nagy* és *közép* ponty ára nem is volt jegyezhető, a mire eddig nem volt eset!

A budapesti piacz halárai nagyban:

Kecsege nagyság szerint...	6.—7.— K
Süllő nagy	6.—7.— "
" közép	5.—6.— "
" apró	3.—3:20 "
Élő ponty apró	3:60—4.— "
Ponty jegelt	3:20—4.— "
Harcza vágó	5.—6.— "
" közép	3:20—4.— "
Csuka jegelt	2:40—3:20 "
Czompó	2:40—2:60 " C.

TÓTULAJDONOSOK FIGYELMÉBE!

BERBE ÓHAJTIK VENNI nagyobb terjedelmű mesterségesen lecsapolható tavat, vagy legalább 1000 hold terjedelmű zárt holt Dunát vagy Tiszát.

PAPP JÓZSEF halászmester, BUDAPEST, I. Ker., Lágymányosi tógazdaság.

Pallini Báró INKEY PÁL iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, amerikai törpeharcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira, valamint megtermékenyített süllőikrák is.

➡ Árjegyzéket kívánatra szívesen küldünk. ➡

Vasúti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa. Posta és távirat: Iharosberény.

Tógazdaságaimból ajánlok

1, 2 éves és anyapontyokat

elismert gyorsnövésű fajtámból téli és tavaszi szállításra.

CORCHUS BÉLA
Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

➡ Tógazdaságok figyelmébe! ➡

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, *czompó*t, *kárászt* stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, es. és kir. udvari szállító BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyezim: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított *wittingau*i pontyot és anyapontyot, *bajorországi aischgründi* 1—3-nyaras és anyapontyot, *japán*pontyot (*higoi*), *aranyorfát*, *naphalat*, *amerikai törpeharcsát*, 1—4-nyaras tavi *czompó*t, *fogassüllőt*, megtermékenyített *fogassüllőikrát* és minden egyéb tenyészhalat.

➡ A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. ➡

➡ Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.